

การภาษีอากรธุรกิจ Business Taxation

ระริน เครือวรรณ

การภาษีอากรธุรกิจ

โดย ระริน เครือวรพันธุ์

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย โดย ระริน เครือวรพันธุ์ © พ.ศ. 2564

ห้ามคัดลอก ลอกเลียน ดัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์ หรือกระทำการอื่นใด โดยวิธีการใดๆ ในรูปแบบใดๆ ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ นอกจากจะได้รับอนุญาต

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ระริน เครือวรพันธุ์.

การภาษีอากรธุรกิจ. -- กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2564.

288 หน้า.

1. ภาษี. 2. อากร.

I. ชื่อเรื่อง.

336.2

Barcode (e-book) : 9786160841752

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย

บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

เลขที่ 1858/87-90 ถนนเทพรัตน แขวงบางนาใต้ เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260

โทรศัพท์ 0-2739-8000

หากมีคำแนะนำหรือติชม สามารถติดต่อได้ที่ comment@se-ed.com

หนังสือเรื่อง การภาษีอากรธุรกิจ เล่มนี้ ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวในการศึกษาค้นคว้า โดยได้กล่าวถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีอากร หลักการ และวิธีการประเมินภาษีตามประมวล รัษฎากร ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่า เพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือน และที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะช่วยให้ผู้ที่ศึกษาค้นคว้าและผู้สนใจทำความเข้าใจในเนื้อหา กฎหมายภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรได้ง่ายขึ้น หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนยินดี น้อมรับและขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้

ระริน เครือวรพันธุ์

อีเมล : rarin.kh26@gmail.com

บทที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีอากร 11

1.1 รายรับและรายจ่ายของรัฐบาล	11
1.2 ความหมายของภาษีอากร	13
1.3 วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีอากร	14
1.4 ลักษณะของภาษีอากรที่ดี	15
1.5 โครงสร้างของภาษีอากร	15
1.6 ประเภทของภาษีอากร	19
1.7 การหลบหนีภาษีกับการหลบหลีกภาษี	20
1.8 ภาระภาษีและการผลักภาระภาษี	21
1.9 บทบาทของภาษีอากรกับนโยบายการเงินการคลังของรัฐ	22
1.10 ประเภทของภาษีอากร	24
คำถามท้ายบท	26

บทที่ 2 หลักการและวิธีการประเมินภาษีตามประมวลรัษฎากร 29

2.1 ความหมายของเงินได้พึงประเมิน	29
2.2 หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้	32

2.3 ภาษีอากรประเมิน	35
คำถามท้ายบท	40

บทที่ 3 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา.....43

3.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	43
3.2 หลักการเกี่ยวกับเงินได้พึงประเมิน	45
3.3 บุคคลที่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้	50
3.4 หน้าที่ของผู้มีเงินได้	51
3.5 เงินได้พึงประเมิน	51
3.6 การหักลดหย่อน	62
3.7 การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	66
3.8 เงื่อนไขการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	73
3.9 เงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี	74
คำถามท้ายบท	95

บทที่ 4 ภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่าย99

4.1 วัตถุประสงค์ในหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย	99
4.2 ผู้มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย	100
4.3 หลักเกณฑ์และวิธีการในการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย	104
4.4 การหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50	104
4.5 การหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 3 เทรส	126
4.6 การหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 69 ทวิ	131
4.7 การหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 69 ตี	132
4.8 เงื่อนไขการชำระภาษีและกำหนดเวลาในการนำส่งเงินภาษี	131
คำถามท้ายบท	136

บทที่ 5 ภาษีเงินได้นิติบุคคล 139

5.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล	140
5.2 ฐานภาษีเงินได้นิติบุคคล	143
5.3 เกณฑ์การรับรู้รายได้-รายจ่าย	152
5.4 เงื่อนไขการคำนวณกำไรสุทธิตามมาตรา 65 ทวิ	154
5.5 เงื่อนไขการคำนวณกำไรสุทธิตามมาตรา 65 ตรี (รายจ่ายต้องห้าม)	162
5.6 การยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษี	169
5.7 การจัดทำบัญชี	169
5.8 บทกำหนดโทษ	171
5.9 หลักการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล	171
คำถามท้ายบท	175

บทที่ 6 ภาษีมูลค่าเพิ่ม 179

6.1 อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม	180
6.2 การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม	180
6.3 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม	188
6.4 กิจการที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม	189
6.5 หน้าที่ของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	198
6.6 ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Point)	198
6.7 ฐานภาษี	204
6.8 ใบกำกับภาษี	205
6.9 ภาษีซื้อต้องห้าม	212
6.10 การยื่นแบบชำระภาษี	216
คำถามท้ายบท	220

บทที่ 7 ภาษีสรรพสามิต และภาษีศุลกากร223

7.1 ภาษีสรรพสามิต	223
7.1.1 วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	223
7.1.2 สินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต	224
7.1.3 หน้าที่และความรับผิดชอบในการเสียภาษีสรรพสามิต	225
7.1.4 ความรับผิดชอบในการเสียภาษีสรรพสามิต	226
7.1.5 หน้าที่ของผู้ประกอบอุตสาหกรรม	226
7.1.6 สถานที่ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีสรรพสามิต	227
7.2 ภาษีศุลกากร	228
7.2.1 วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีศุลกากร	229
7.2.2 หน้าที่และความรับผิดชอบในการเสียภาษีศุลกากร	229
7.2.3 ฐานภาษีศุลกากร	333
คำถามท้ายบท	240

บทที่ 8 ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์243

8.1 ภาษีธุรกิจเฉพาะ	243
8.1.1 การประกอบกิจการที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ	244
8.1.2 กิจการที่ไม่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ	247
8.1.3 ฐานภาษี และอัตราภาษี	250
8.1.4 หน้าที่และความรับผิดชอบในการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ	252
8.2 อากรแสตมป์	255
8.2.1 ผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์	255
8.2.2 วิธีการเสียอากร	256
คำถามท้ายบท	258

บทที่ 9 ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่.....261

9.1 ภาษีป้าย	261
9.1.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย	261
9.1.2 ฐานภาษีและอัตราภาษี	263
9.1.3 ความรับผิดในการเสียภาษีป้าย	264
9.2 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	267
9.2.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน	268
9.2.2 ฐานภาษีและอัตราภาษี	268
9.2.3 ความรับผิดในการเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน	268
9.3 ภาษีบำรุงท้องที่	273
9.3.1 อัตราภาษีและการคำนวณภาษี	275
9.3.2 ความรับผิดในการเสียภาษีบำรุงท้องที่	275
คำถามท้ายบท	279

บรรณานุกรม281

1

ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับภาษีอากร

รัฐบาลในปัจจุบันมีหน้าที่หลายประการในการทำให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข นอกจากหน้าที่ในการรักษาความสงบภายในประเทศและป้องกันประเทศจากการรุกรานของข้าศึกศัตรูแล้วยังมีหน้าที่ในด้านการจัดการดูแลและส่งเสริมการสาธารณสุข การศึกษา การเกษตร การอุตสาหกรรม การสื่อสาร การพลังงาน และการพาณิชย์อื่นๆ อีกด้วย

การดำเนินกิจการของรัฐบาลดังกล่าวเห็นได้ชัดเจนว่าต้องมีค่าใช้จ่าย รัฐบาลจำเป็นต้องหารายได้เพื่อให้พอกับค่าใช้จ่าย รายได้ของรัฐบาลจึงได้มาจากหลายทาง เช่น จากการเก็บภาษีอากร การขายสินค้า การให้บริการ การรับบริจาคหรือความช่วยเหลือ ฯลฯ แต่ในบรรดารายได้เหล่านี้ ภาษีอากรเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของรัฐบาล บางครั้งรัฐบาลอาจต้องกู้ยืมเงิน หรือพิมพ์ธนบัตรด้วย

1.1 รายรับและรายจ่ายของรัฐบาล

รายรับของรัฐบาล ที่มาของรายรับของรัฐบาลสามารถจำแนกเป็น 3 ประเภทคือ รายรับจากการจัดเก็บภาษีอากร รายรับที่มีไม่มาจากการจัดเก็บภาษีอากร และรายรับที่ไม่ใช่รายได้ ดังนี้

1. รายรับที่ได้มาจากการจัดเก็บภาษีอากร ประกอบด้วย ภาษีทางตรง ภาษีทางอ้อม ภาษีอากรขาเข้า อากรขาออก ภาษีลักษณะอนุญาต เช่น ค่าใบอนุญาตอาวุธปืน หรือค่าใบอนุญาตการพนัน

2. รายรับที่ไม่ได้มาจากการจัดเก็บภาษี คือรายได้ที่มาจากประกอบธุรกรรมของรัฐ ได้แก่

2.1 รายได้จากการขายสิ่งของและบริการ อันได้แก่ การขายหลักทรัพย์และทรัพย์สิน เช่น การขายหลักทรัพย์ที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ ค่าขายผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ค่าขายหลักทรัพย์ ค่าขายหนังสือราชการ ค่าขายบริการ และค่าเช่า เป็นต้น

2.2 รายได้จากรัฐพาณิชย์ คือผลกำไรขององค์การของรัฐบาล รายได้จากโรงงานยาสูบ รายได้จากการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลของสำนักงานสลากกินแบ่ง เป็นต้น

2.3 รายได้อื่น เช่น ค่าแสตมป์ ฤชา ค่าปรับ เงินรับคืน และรายได้เบ็ดเตล็ด

3. รายรับอื่นที่ไม่ใช่รายได้ คือรายรับที่มาจากการกู้เงิน จากธนาคารกลาง ธนาคารออมสิน ธนาคารพาณิชย์ หรือกู้จากประชาชน โดยการขายพันธบัตร เป็นต้น และเงินคงคลังที่รัฐบาลเก็บสะสมไว้และสามารถยืมมาใช้ในปีที่มีรายจ่ายสูงเกินกว่ารายได้

รายจ่ายของรัฐบาล เงินรายรับที่รัฐบาลได้มาจะถูกจัดสรรเป็นรายจ่าย โดยทำเป็นงบประมาณรายจ่ายต่างๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล และจะมีผลต่อโครงสร้างงบประมาณแต่ละปี โดยรายจ่ายดังกล่าวประกอบด้วย รายจ่ายประจำ รายจ่ายลงทุน และการชำระคืนเงินกู้ ซึ่งการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี จำแนกตามโครงสร้างแผนงานได้เป็น 4 ประเภทคือ

1. รายจ่ายเพื่อการบริหาร ได้แก่

- รายจ่ายด้านการบริหารงานของรัฐ
- รายจ่ายด้านการพัฒนาระบบการเมือง
- รายจ่ายด้านการสนับสนุนกิจการในพระองค์

2. รายจ่ายด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

- รายจ่ายด้านการผลิตและการสร้างรายได้
- รายจ่ายด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการพลังงาน
- รายจ่ายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- รายจ่ายด้านการขนส่ง
- รายจ่ายด้านการบริหารรายได้และรายจ่ายของรัฐ

3. รายจ่ายด้านสังคม ได้แก่

- รายจ่ายด้านการพัฒนาประชากร
- รายจ่ายด้านบริการสังคมและชุมชน

4. รายจ่ายทางความมั่นคง ได้แก่ รายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงของประเทศ และการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

1.2 ความหมายของภาษีอากร

ภาษีอากร หมายถึงเงินที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากราษฎรตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยมิได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากร ภาษีอากร หมายถึงเงินที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล แต่ไม่รวมถึงการกู้ยืมหรือขายสินค้า หรือให้บริการในราคาทุนโดยรัฐบาล

ภาษีอากร หมายถึงเงินที่บุคคลถูกบังคับให้ต้องจ่ายให้แก่รัฐ เพื่อรัฐจะได้นำไปใช้จ่าย ในกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ทั่วไป โดยที่ผู้จ่ายไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นการ เฉพาะตัว

1.3 วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีอากร

1. เพื่อหารายได้ รัฐบาลจำเป็นต้องหารายได้เพื่อใช้ในการกิจการด้านต่างๆ ซึ่งกิจการที่เป็นกิจการเพื่อส่วนรวม เช่น การสร้างถนน การใช้จ่ายด้านความมั่นคง และด้านการศึกษา เป็นต้น

2. เพื่อเป็นเครื่องมือส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐบาลจะนำเงินระบบภาษีอากรมากระตุ้นความเจริญเติบโต เช่น การลดอัตราภาษีอากรเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชน การยกเว้นการจัดเก็บภาษีของธุรกิจเอกชนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment; BOI)

3. เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริโภคของประชาชน ซึ่งรัฐบาลสามารถนำระบบการจัดเก็บภาษีอากรเพื่อควบคุมการบริโภคของประชาชน เช่น การเรียกเก็บภาษีจากสินค้าประเภทฟุ่มเฟือยซึ่งมีได้จำเป็นต้องการครองชีพให้สูง ทำให้สินค้ามีราคาแพง เพื่อป้องกันมิให้ประชาชนใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยจนเกินไป เป็นต้น

4. เพื่อเป็นเครื่องมือรักษาเสถียรภาพในทางเศรษฐกิจ ในกรณีที่ภาวะเศรษฐกิจไม่ปกติ รัฐบาลจำเป็นต้องมีการรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจ เช่น การกระตุ้นการจ้างงานในยามที่เศรษฐกิจตกต่ำ หรือการป้องกันภาวะเงินเฟ้อด้วยมาตรการทางภาษี เป็นต้น

5. เพื่อเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นการกระจายความมั่งคั่งของกลุ่มคนร่ำรวยมาสู่คนยากจน ซึ่งนับว่าเป็นการลดช่องว่างระหว่างกลุ่มคนทั้ง 2 กลุ่มให้น้อยลง เพราะตามหลักการจัดเก็บภาษีนั่น คนร่ำรวยย่อมต้องรับภาระภาษีมาก ส่วนคนยากจนเสียภาษีน้อยหรืออาจไม่ต้องเสียเลย นับว่าเป็นการดึงเอารายได้จากคนร่ำรวยมาสู่คนยากจนทางอ้อมวิธีหนึ่ง

6. เพื่อเป็นเครื่องมือสนองต่อนโยบายของรัฐบาล โดยปกติเมื่อรัฐบาลต้องการเงินเพื่อใช้ในโครงการใหญ่ (Mega Project) ซึ่งต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก รัฐบาลอาจใช้การจัดเก็บภาษีอากรบางชนิดให้มากขึ้น เพื่อนำเงินที่ได้มาทำโครงการให้ได้ตามนโยบายของรัฐ

1.4 ลักษณะของภาษีอากรที่ดี

อดัม สมิธ (Adam Smith) นักเศรษฐศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงชาวอังกฤษ ซึ่งถือเป็นบิดาแห่งการภาษีอากรได้กล่าวไว้ในหนังสือ *The Wealth of Nation* เมื่อปี ค.ศ. 1776 ว่าหลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีนั้น จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 4 ประการ หรือที่เรียกว่า Adam Smith's Canons ดังนี้

1. ต้องให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี โดยจะต้องยึดหลักว่า ผู้ที่มีรายได้มากควรจะต้องเสียภาษีมาก คนมีรายได้น้อยควรเสียภาษีน้อยตามกำลังความสามารถในการชำระภาษี (Ability to Pay) ของแต่ละคน
2. ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บให้รัดกุมและแน่นอน เช่น ผู้เสียภาษีจะต้องชำระภาษีเมื่อใด ที่ไหน ถ้าผู้ใดละเลย หลีกเลี่ยง หรือล่าช้า จะต้องได้รับโทษอย่างไร เป็นต้น
3. ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษีมากที่สุด เช่น ควรกำหนดช่วงเวลาในการชำระภาษีให้นานพอสมควร เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เสียภาษี และควรใช้วิธีการที่ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เพื่อมิให้ผู้เสียภาษีเกิดความเบื่อหน่าย หรือให้ผ่อนชำระได้ในกรณีที่ต้องเสียภาษีเป็นจำนวนมาก เป็นต้น
4. ต้องถือหลักจัดเก็บในอัตราต่ำ แต่เก็บได้มากและทั่วถึง ดีกว่าที่จะเก็บในอัตราสูงแต่เก็บได้น้อย เนื่องจากเก็บแต่เฉพาะคนที่มีรายได้มาก อีกประการหนึ่งคือ การเรียกเก็บภาษีในอัตราสูงย่อมเป็นการยั่วยู่ให้ผู้เสียภาษีเกิดความรู้สึกเสียตายเงิน และพยายามหลีกเลี่ยงภาษี

1.5 โครงสร้างของภาษีอากร

เพื่อให้เข้าใจถึงภาษีอากร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้ถึงโครงสร้างของภาษีอากร โดยโครงสร้างของภาษีอากรนั้นประกอบไปด้วย

1. **ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร** ซึ่งภาษีอากรแต่ละประเภทได้กำหนดสถานะผู้มีหน้าที่เสียภาษี และวิธีการเสียภาษีแตกต่างกัน แล้วแต่กรณี ภาษีที่จัดเก็บจากรายได้นั้น ครอบคลุมผู้มีรายได้ที่เป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล และนิติบุคคลประเภทต่างๆ โดยมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้

แตกต่างกันไป ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จัดเก็บจากผู้มีรายได้ที่เป็นบุคคลทั่วไป และหน่วยภาษีที่ได้กำหนดไว้เป็นพิเศษ สำหรับภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้ปิโตรเลียม จัดเก็บจากนิติบุคคลที่มีรายได้ เป็นต้น ภาษีบางประเภทจัดเก็บจากการบริโภคสินค้าและบริการ ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีธุรกิจเฉพาะ เป็นภาษีที่จัดเก็บจากผู้ประกอบการธุรกิจการค้า ซึ่งสามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้บริโภคได้ นอกจากนี้ผู้ทำตราสารบางประเภทอาจอยู่ในข่ายต้องเสียภาษีที่เรียกว่า อากรแสตมป์ อีกด้วย ดังนั้นผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรคือ บุคคลธรรมดา คณะบุคคล และนิติบุคคลผู้มีเงินได้นั่นเอง

2. ฐานภาษีอากร คือสิ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษี โดยนำอัตราภาษีไปคูณกับฐานภาษี จะได้จำนวนภาษีที่ต้องชำระ ซึ่งฐานภาษีที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการจัดเก็บภาษีมีดังนี้

2.1 ฐานรายได้ (Income Base) คือการจัดเก็บภาษีจากความสามารถในการทำรายได้รายได้ของบุคคลธรรมดา และรายได้ของนิติบุคคล

2.2 ฐานภาษีเกี่ยวกับการบริโภค (Consumption Base) คือการเก็บภาษีจากการบริโภคสินค้าหรือบริการของประชาชน ภาษีที่เก็บจากฐานการบริโภค ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีนำเข้า และภาษีส่งออก เป็นต้น

2.3 ฐานภาษีเกี่ยวกับความมั่งคั่ง (Wealth Base) หรือเรียกอีกอย่างว่า ฐานภาษีทรัพย์สิน ภาษีที่เก็บโดยอาศัยความมั่งคั่งเป็นฐาน เช่น ภาษีที่ดิน

- **ทรัพย์สินเฉพาะอย่าง** นิยมจัดเก็บจากทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ประเภทที่ระบุหรือกำหนดมูลค่าได้ง่าย เช่น ภาษีรถยนต์ เก็บจากทรัพย์สินประเภทรถยนต์ ภาษีม้ารถท้องที่ของไทยเก็บจากทรัพย์สินประเภทที่ดิน หรือภาษีโรงเรือนและที่ดิน เก็บจากทรัพย์สินประเภทโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ รวมทั้งที่ดิน ซึ่งโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นตั้งอยู่

- **ทรัพย์สินโดยรวม** จะต้องนำมูลค่าของทรัพย์สินทั้งหมดมารวมกัน เพื่อเป็นฐานในการประเมินภาษี ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการให้ได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยอยู่มาก ทั้งในด้านการติดตามรวบรวมทรัพย์สินของผู้เสียภาษีแต่ละรายได้ครบถ้วน และในด้านการประเมินราคาทรัพย์สินบางประเภท เช่น เพชร พลอย และศิลปะวัตถุทั้งหลาย นอกจากฐานภาษีสำคัญ 3 ฐาน ยังมีฐานภาษีอย่างอื่น เช่น จากคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

เป็นรายครั้งของการเดินทางออกนอกราชอาณาจักร หรือค่าใบอนุญาตต่างด้าว ซึ่งเก็บจากคนต่างด้าวที่ได้ขออนุญาตมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย เป็นต้น

2.4 ฐานสิทธิพิเศษในการประกอบการ คือการเก็บภาษีจากการที่รัฐให้ใบอนุญาตในการทำกิจการบางอย่าง แต่ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้แก่รัฐ เช่น ใบอนุญาตขายสุรา หรือการผูกขาดเก็บรังนกนางแอ่น เป็นต้น

3. อัตราภาษี หมายถึงอัตราที่เรียกเก็บจากฐานภาษีเพื่อนำไปคำนวณจำนวนภาษีที่ต้องจ่าย อัตราภาษีจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

3.1 อัตราแบบคงที่ อัตราภาษีอากรจะไม่เปลี่ยนแปลง แม้ว่าจำนวนของฐานภาษีอากรจะเปลี่ยนแปลงไป เช่น อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 30 และอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7 เป็นต้น

3.2 อัตราภาษีแบบก้าวหน้า อัตราภาษีประเภทนี้จะสูงขึ้นเมื่อฐานภาษีมีมูลค่ามากขึ้น เช่น การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งมีอัตราภาษีตั้งแต่ร้อยละ 5 ถึงร้อยละ 35

3.3 อัตราภาษีแบบถดถอย อัตราภาษีอากรลดลง แม้ว่าจำนวนของฐานภาษีอากรจะเพิ่มขึ้น เช่น อัตราภาษีบำรุงท้องที่ เป็นต้น

4. การประเมินจัดเก็บภาษีอากร มีอยู่ 4 วิธี ได้แก่

4.1 การประเมินภาษีโดยการประเมินตนเอง (Self Assessment) ภาษีอากรส่วนใหญ่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรเป็นผู้ดำเนินการประเมินตนเอง แล้วยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีอากรตามจำนวนที่พึงต้องชำระภายในกำหนดเวลาและสถานที่ที่กฎหมายได้กำหนดไว้ หากประเมินแล้วไม่ถูกต้อง ครบถ้วน เจ้าพนักงานอาจประเมินภาษีเพิ่มเติมให้ถูกต้องได้ ภาษีประเภทที่ต้องประเมินตนเอง เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษินิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

4.2 การประเมินภาษีโดยเจ้าพนักงาน (Authoritative Assessment) เป็นวิธีที่กำหนดให้ผู้เสียภาษีมียหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อแสดงรายละเอียดต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการคำนวณภาษีอากรต่อเจ้าพนักงาน แต่ยังไม่ต้องชำระภาษี ณ เวลานั้น เมื่อเจ้าพนักงานตรวจสอบรายละเอียดเสร็จแล้ว ก็จะมีการประเมินภาษีและแจ้งให้ผู้เสียภาษีทราบ เพื่อมาชำระภาษี

ภายในวันและสถานที่ที่กำหนดไว้ ภาษีที่ประเมินด้วยวิธีนี้ ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นต้น นอกจากนี้หากผู้มีหน้าที่เสียภาษีประเมินตนเองไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ เจ้าพนักงานก็มีอำนาจประเมินให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องรับพิດชำระเงินเพิ่ม และหรือเบี้ยปรับเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากภาษีอากรที่ต้องเสีย

4.3 การประเมินภาษีโดยการหักภาษี ณ ที่จ่าย (With Holding) กฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้เป็นผู้ดำเนินการหักภาษีจากจำนวนเงินที่จ่าย แล้วนำส่งต่อเจ้าพนักงานภายในกำหนดเวลา ภาษีที่ถูกหักไว้มักถือเป็นเครดิตของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเมื่อถึงกำหนดเวลา ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอาจได้รับเงินคืน ถ้าภาษีที่ถูกหักไว้เกินกว่าจำนวนภาษีที่พึงต้องเสีย

4.4 การชำระภาษีส่วงหน้า (Prepayment) คือการชำระภาษีก่อนถึงกำหนดยื่นรายการ โดยภาษีที่ชำระถือเป็นเครดิตภาษีในการชำระภาษีเมื่อถึงกำหนดยื่นรายการ เช่น กรณีผู้ที่มีเงินได้จะเดินทางออกนอกประเทศ ต้องเสียภาษีเงินได้ก่อนถึงกำหนดยื่นรายการ หรือกรณีได้รับคำตอบแทนสัญญาระยะยาว เช่น ค่าเช่าที่มีกำหนดเวลาเช่าเป็นระยะเวลานาน ผู้เสียภาษีสามารถยื่นแบบ ภงด.93 ชำระภาษีส่วงหน้าเป็นรายปีเฉลี่ยตามอายุแห่งสัญญาเช่า

5. การอุทธรณ์ภาษีอากร กรณีเกิดปัญหาข้อขัดแย้งพิพาทกันเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายระหว่างผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรและผู้จัดเก็บภาษีอากร เกี่ยวกับจำนวนภาษีอากรที่ต้องชำระหรืออำนาจการประเมินเรียกเก็บภาษีอากร หากผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องการให้มีการพิจารณาทบทวนใหม่ กฎหมายมักกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีหาข้อยุติให้ครบถ้วนก่อน มิฉะนั้นผู้เสียภาษีอากรอาจเสียสิทธิในการนำคดีขึ้นสู่ศาลได้ เช่น การอุทธรณ์ภาษีตามมาตรา 30 แห่งประมวลรัษฎากร ผู้เสียภาษีต้องยื่นอุทธรณ์การประเมินภาษีของเจ้าพนักงานประเมินต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่ได้รับแจ้งการประเมิน และหากไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลภาษีอากรกลางได้ภายใน 30 วัน นับแต่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์

6. การบังคับ (Sanction) ได้แก่ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และโทษทางอาญา ผู้ไม่ชำระภาษีจะต้องรับพิດในจำนวนภาษีอากรที่ไม่ชำระพร้อมด้วยเบี้ยปรับและหรือเงินเพิ่ม ถ้าฝ่าฝืนไม่ยอมชำระ ซึ่งถือเป็นโทษทางแพ่ง นอกจากนี้กฎหมายมักให้อำนาจเจ้าพนักงานดำเนินการ

ยึดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากรไปขายทอดตลาด เพื่อนำเงินไปชำระภาษีอากรค้างได้โดยไม่ต้องฟ้องศาล นอกจากนี้อาจต้องรับโทษทางอาญา เช่น เสียค่าปรับ และหรือต้องระวางโทษจำคุกด้วย

1.6 ประเภทของภาษีอากร

สำหรับการจำแนกประเภทของภาษีอากรนั้น จะแตกต่างกันไปตามเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก ดังนี้

1. จำแนกภาษีอากรตามระดับที่จัดเก็บ ได้แก่

1.1 ภาษีระดับประเทศ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีศุลกากร และภาษีสรรพสามิต

1.2 ภาษีระดับท้องถิ่น ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และภาษีท้องถิ่น

2. การจำแนกภาษีอากรด้วยหลักการผลักภาระภาษี ได้แก่

2.1 ภาษีทางตรง คือภาษีที่ผู้เสียภาษีไม่สามารถผลักภาระไปให้ผู้อื่นได้ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นต้น

2.2 ภาษีทางอ้อม คือภาษีที่ผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระไปให้ผู้อื่นได้ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีศุลกากร และภาษีสรรพสามิต เป็นต้น

3. การจำแนกภาษีอากรตามวิธีการประเมินภาษี ได้แก่

3.1 ภาษีตามราคาหรือมูลค่า คือภาษีที่เรียกเก็บตามมูลค่าของฐานภาษี ปกติจะกำหนดอัตราภาษีเป็นร้อยละ เช่น ร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิ สำหรับภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นต้น

3.2 ภาษีตามปริมาณหรือตามสภาพ เป็นภาษีที่จัดเก็บตามปริมาณของฐานภาษี ดังนั้นการจัดเก็บภาษีจึงจัดเก็บเป็นอัตราต่อปริมาณ เช่น จัดเก็บตามกิโลกรัม หรือตามชั้นภาษีที่จัดเก็บตามปริมาณ ได้แก่ ภาษีสรรพสามิต และภาษีศุลกากร

4. การจำแนกภาษีอากรตามลักษณะการนำเงินภาษีไปใช้ ได้แก่

4.1 ภาษีทั่วไป เป็นภาษีที่จัดเก็บเพื่อนำไปใช้ในกิจการทั่วไปของรัฐ เช่น ภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต และภาษีศุลกากร เป็นต้น

4.2 ภาษีเพื่อการเฉพาะอย่าง คือภาษีที่จัดเก็บเพื่อนำไปใช้ในกิจการใดกิจการหนึ่ง โดยเฉพาะจะนำไปใช้เพื่อกิจการอื่นไม่ได้ เช่น ภาษีน้ำตาล หรือภาษีที่เก็บจากน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อเป็นกองทุนน้ำมัน เป็นต้น

5. การจำแนกภาษีตามความถาวรของกฎหมายภาษีอากร ได้แก่

5.1 ภาษีถาวรหรือภาษีปกติ คือภาษีที่เก็บอยู่เป็นปกติในแต่ละปี เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีโรงเรือน เป็นต้น

5.2 ภาษีชั่วคราว คือภาษีที่จัดเก็บเป็นการชั่วคราวเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน หรือเพื่อกิจการใดกิจการหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง เมื่อสิ้นสุดเหตุการณ์นั้นแล้วก็จะยกเลิกการเก็บ เช่น การเก็บภาษีเพิ่มขึ้นในช่วงสงคราม เพื่อนำไปใช้ในการป้องกันประเทศ เป็นต้น

1.7 การหลบหนีภาษีกับการหลบหลีกภาษี

การหลบหนีภาษี (Tax Evasion) คือการที่ผู้เสียภาษีใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือฉ้อฉลเพื่อที่จะทำให้ไม่ต้องเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยลง ซึ่งการกระทำเช่นนี้มีความผิดและต้องได้รับโทษตามกฎหมายตัวอย่างของการหนีภาษี เช่น ผู้เสียภาษีไม่กรอกจำนวนเงินได้หรือทรัพย์สินที่จะต้องเสียภาษีในแบบแสดงรายการโดยเจตนา หรือกรอกแต่กรอกไม่ตรงต่อความเป็นจริงเพื่อให้เสียภาษีน้อย หรือการตั้งราคาโอน (Transfer Pricing) ถือว่าเป็นการหนีภาษีเช่นเดียวกัน

การตั้งราคาโอน หมายถึงการที่บริษัทในเครือของบริษัทข้ามชาติ (Multinational Firm) ซื้อสินค้าจากบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือในต่างประเทศในราคาสูงกว่าความเป็นจริงเพื่อทำให้ต้นทุนสูง ถ้าไรของบริษัทในประเทศไทยจะได้ต่ำ ทำให้เสียภาษีน้อยลง หรือการที่บริษัทในประเทศไทยขายสินค้าให้แก่บริษัทแม่หรือบริษัทในเครือในต่างประเทศในราคาต่ำกว่าความเป็นจริง ถ้าไรจะได้ต่ำหรือขาดทุน ทำให้เสียภาษีในประเทศไทยน้อยหรือไม่ต้องเสียภาษีเลย

การหลบหลีกภาษี (Tax Avoidance) คือการที่ผู้เสียภาษีใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้ไม่ต้องเสียภาษี หรือเสียภาษีน้อยลง การใช้ช่องโหว่ของกฎหมายภาษีอากร (Tax Loopholes) เพื่อให้ไม่ต้องเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยลง ถือเป็น การหลบหลีกด้วย ดังนั้นการหลบหลีกภาษีถือเป็นการกระทำที่ไม่ผิดกฎหมาย ตัวอย่างของการหลบหลีกภาษี เช่น การที่ผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยไม่นำเงินได้ที่ได้รับจากการทำงานหรือประกอบธุรกิจในต่างประเทศเข้ามาในปีภาษีเดียวกันกับที่ได้รับเงินได้นั้น แต่นำเข้ามาในปีภาษีอื่น ทำให้ไม่ต้องเสียภาษี ก็เป็นการหลบหลีกภาษีที่ไม่ผิดกฎหมาย เพราะตามแนวปฏิบัติของกรมสรรพากร หากผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยไม่นำเงินได้ที่ได้รับจากการทำงานหรือประกอบธุรกิจในต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยในปีภาษีเดียวกันกับที่ได้รับเงินได้นั้น กรมสรรพากรก็ไม่เก็บภาษี

1.8 ภาระภาษีและการผลักภาระภาษี

ภาระภาษี หมายถึง ส่วนของรายได้แท้จริงที่ลดลงอันเนื่องมาจากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล แบ่งออกเป็น 2 นัยคือ

1. ภาระภาษีตามกฎหมายหรือภาระภาษีอย่างเป็นทางการ หมายถึงภาระในจำนวนหนี้ภาษีอากรของผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2. ภาระภาษีทางเศรษฐกิจ หรือภาระภาษีที่แท้จริง หมายถึงภาระภาษีที่ต้องตกอยู่กับบุคคลในขั้นสุดท้ายคือ บุคคลผู้นั้นไม่สามารถผลักภาระภาษีต่อไปให้ผู้อื่นได้อีกแล้ว

การผลักภาระภาษี (Tax Shifting) หมายถึงการที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด ถ่ายเทหรือแบ่งภาระภาษีบางส่วนหรือทั้งหมดไปให้กับบุคคลอื่น มี 2 วิธีคือ

1. การผลักภาระภาษีไปข้างหน้า เช่น ผู้ผลิต ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ มีหน้าที่เสียภาษีที่เรียกเก็บจากสินค้า อาจผลักภาระภาษีไปให้ผู้บริโภคสินค้านั้นได้โดยการขึ้นราคาสินค้า

2. การผลักภาระภาษีไปข้างหลัง เช่น ผู้ผลิต ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ มีหน้าที่เสียภาษีที่เรียกเก็บจากสินค้า อาจผลักภาระภาษีไปให้เจ้าของปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้นได้โดยการลดค่าจ้างแรงงานหรือลดราคาปัจจัยการผลิต จากผลของการผลักภาระภาษีจะเห็นว่า ภาระภาษีที่แท้จริงมีโอกาสตกอยู่กับบุคคล 3 กลุ่มคือ ผู้บริโภคสินค้า เจ้าของปัจจัยการผลิต

และผู้ผลิตสินค้า ผู้ใดจะรับการภาษีที่แท้จริงไว้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการผลักภาระภาษีของผู้ผลิตสินค้านั้น

1.9 บทบาทของภาษีอากรกับนโยบายการเงินการคลังของรัฐ

ภาษีอากรมีผลกระทบต่อรายได้ที่แท้จริงของผู้มีเงินได้ ดังนั้นนโยบายภาษีอากรที่ดีต้องตอบสนองเป้าหมายทางเศรษฐกิจ โดยต้องมีการจัดสรรทรัพยากรให้เป็นธรรม การกระจายรายได้ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และแก้ปัญหาดุลการค้าและดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ ทั้งนี้นโยบายภาษีอากรอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการดำเนินนโยบายการเงินการคลัง ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นโยบายทางภาษีอากรมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งเสริมหรือพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนี้

1.1 การสร้างสมทุน (Capital Formation) ได้แก่ การเพิ่มขึ้นซึ่งโรงงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์เพื่อการผลิต ซึ่งภาษีอากรมีบทบาทสำคัญในการสร้างสมทุน

1.2 การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ภาษีอากรมีส่วนร่วมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยมีวิธีการ 2 วิธีคือ การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีของผู้ประกอบการภายในประเทศ โดยยอมให้นำเอาค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเงินได้เพิ่มขึ้น

2. การจำกัดการใช้ทรัพยากร ของผู้บริโภค เป็นการขัดต่อหลักเสรีภาพในการเลือกของผู้บริโภค แต่ในบางกรณีรัฐบาลก็จำเป็นในการจำกัดการบริโภคของผู้บริโภค ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ได้แก่

2.1 การบริโภคที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งจะทำให้แรงงานของประเทศโดยส่วนรวมเสื่อมเสียไป ซึ่งเป็นผลเสียในทางเศรษฐกิจ เช่น การบริโภคสิ่งเสพติดหรือของมีเมา หากต้องการจำกัดการบริโภคสินค้าดังกล่าว รัฐบาลอาจใช้มาตรการทางภาษี โดยจัดเก็บภาษีสำหรับสินค้านั้นมากขึ้น ทำให้สินค้ามีราคาแพงขึ้น จะทำให้คนบริโภคน้อยลง

2.2 การบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพหรือสินค้าราคาแพงจากต่างประเทศ หากต้องการจำกัดการบริโภคสินค้า รัฐบาลก็อาจใช้มาตรการทางภาษีโดยจัดเก็บภาษีสำหรับสินค้านั้นมากขึ้น ทำให้สินค้ามีราคาแพงขึ้น คนก็บริโภคน้อยลง เพราะหากจำกัดการใช้ทรัพยากรฟุ่มเฟือยลงได้ผล ก็สามารถใช้ทรัพยากรและแรงงานของประเทศไปผลิตสินค้าที่จำเป็นต่อคนส่วนใหญ่ได้มากขึ้น

3. การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยนัยที่ให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างสม่ำเสมอ ปราศจากภาวะเงินเฟ้อหรือเงินฝืด เป็นจุดมุ่งหมายที่จะไม่ทำให้ทรัพยากรและแรงงานสูญเปล่า หรือเกิดความสับสนในการแบ่งรายได้ระหว่างคนต่างอาชีพ การใช้นโยบายทางภาษีอากรในการควบคุมภาวะเงินเฟ้อหรือภาวะเงินฝืดจึงสามารถกระทำได้ ดังนี้

3.1 เงินเฟ้อ ได้แก่ ภาวะที่อุปสงค์ในการซื้อสินค้าและบริการคิดเป็นเงินรวมกันเกินกว่าระดับที่จะผลิตสินค้าหรือบริการได้ ในขณะที่ปัจจัยการผลิตทำงานเต็มที่แล้วทำให้เกิดสภาวะการณ์ขึ้นราคาของสินค้าและบริการต่างๆ อย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้ค่าของเงินมีมูลค่าต่ำลง ดังนั้น หากจำเป็นต้องใช้นโยบายทางภาษีอากรในการแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อ อาจใช้วิธีขึ้นภาษีทางอ้อม เช่น เพิ่มอัตราการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 ซึ่งมีผลทำให้สินค้าราคาแพงขึ้น เป็นการลดการบริโภคของประชาชน มีผลเป็นการลดรายได้ของประชาชนขั้นต่อไป

3.2 เงินฝืด ได้แก่ ภาวะที่อุปสงค์ในการซื้อหาสินค้าหรือบริการรวมกันต่ำกว่าระดับที่จะผลิตสินค้าหรือบริการได้ หากปัจจัยการผลิตทำงานเต็มที่ เป็นผลให้เกิดการว่างงาน คนมีรายได้น้อยลง และราคาสินค้าต่างๆ โน้มเอียงในทางลดลง ซึ่งภาวะเงินฝืดมีผลเสียแก่ระบบเศรษฐกิจ เพราะการใช้ปัจจัยการผลิตไม่เต็มที่ทำให้เป็นผลเสียที่ชะงักความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะปัจจัยการผลิตที่เป็นแรงงาน เมื่อไม่ได้ใช้ไประยะเวลาหนึ่งก็ไม่อาจใช้ในเวลาอื่นได้ การใช้นโยบายทางภาษีแก้ไขปัญหภาวะเงินฝืด ได้แก่ การลดภาษีทางตรง เช่น การลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือลดภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งเป็นการทำให้ประชาชนมีเงินมาใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้สินค้าหรือบริการขายได้ดีขึ้น มีการผลิตเพิ่มมากขึ้น มีการจ้างแรงงานมากขึ้น คนไม่ตกงาน

4. การแบ่งสรรปันส่วนรายได้และทรัพย์สิน การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในด้านรายได้และทรัพย์สินนั้น อาจใช้นโยบายทางภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการแก้ไขความเหลื่อมล้ำสูงต่ำทางเศรษฐกิจของประชาชน โดยใช้ภาษีทางตรงเป็นเครื่องมือได้แก่

4.1 ภาษีเงินได้ การจัดเก็บภาษีเงินได้ในอัตราก้าวหน้า นอกจากจะถูกต้องตามความเป็นธรรมในด้านความสามารถของผู้เสียภาษีแล้ว จะป้องกันความเหลื่อมล้ำสูงต่ำทางเศรษฐกิจได้ด้วย

4.2 ภาษีทรัพย์สินและภาษีมรดก การเก็บภาษีทรัพย์สินจากคนที่มีทรัพย์สินมากหรือจากคนที่ได้รับมรดกมาก ย่อมเป็นการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในด้านรายได้และทรัพย์สิน เช่น ภาษีโรงเรือนที่ดิน ภาษียรถยนต์ และภาษีมรดก

5. การส่งเสริมสังคม การศึกษา การกีฬา และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การใช้มาตรการทางภาษีเพื่อสนับสนุนให้มีการส่งเสริมสังคม การศึกษา การกีฬา และสิ่งแวดล้อม เช่น การให้หักลดหย่อนบิดามารดา เป็นการส่งเสริมสังคมให้มีการอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา หรือการให้หักลดหย่อนคนพิการ การหักลดหย่อนเงินบริจาคเพื่อการศึกษาหักได้ 2 เท่า การลดหย่อนเงินบริจาคเพื่อการกีฬา หรือการให้หักค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์ประหยัดพลังงาน เป็นต้น

1.10 ประเภทภาษีอากร

ประมวลรัษฎากรเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจกรมสรรพากรจัดเก็บภาษี 5 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต และอากรแสตมป์ ภาษีอากรแต่ละประเภทมีลักษณะและวิธีการจัดเก็บที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไป หรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด และมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่เกิดขึ้นในปีใดๆ ผู้มีรายได้มีหน้าที่ต้องนำไปแสดงรายการตนเองตามแบบแสดงรายการภาษีที่กำหนดภายในเดือนมกราคมถึงมีนาคมของปีถัดไป สำหรับผู้มีเงินได้บางกรณี กฎหมายยังกำหนดให้ยื่นแบบเสียภาษีตอนครึ่งปี สำหรับรายได้ที่เกิดขึ้นจริงในช่วง

ครึ่งปีแรก เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีที่ต้องชำระ และเงินได้บางกรณี กฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายทำหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายจากเงินได้ที่จ่ายบางส่วน เพื่อให้มีการทยอยชำระภาษีขณะที่มีเงินได้เกิดขึ้นอีกด้วย

2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นภาษีอากรประเภทหนึ่งที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร จัดเก็บจากเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหมายรวมถึงนิติบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ได้จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3. ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นภาษีที่เก็บจากผู้ขายสินค้าในประเทศ การให้บริการในประเทศ และการนำเข้าสินค้า ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพเป็นปกติธุระ ไม่ว่าจะประกอบกิจการในรูปของบุคคลธรรมดา คณะบุคคล หรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีใช้นิติบุคคล หรือนิติบุคคลใดๆ หากมีรายรับจากการขายสินค้าหรือให้บริการเกินกว่า 1.8 ล้านบาทต่อปี มีหน้าที่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียน โดยคำนวณภาษีที่ต้องเสียจากภาษีขายหักด้วยภาษีซื้อในแต่ละเดือนภาษี

4. ภาษีธุรกิจเฉพาะ เป็นภาษีตามประมวลรัษฎากรประเภทหนึ่ง จัดเก็บจากการประกอบกิจการเฉพาะอย่างแทนภาษีการค้าที่ถูกยกเลิก ภาษีธุรกิจเฉพาะเริ่มใช้บังคับในปี พ.ศ. 2535 พร้อมกันกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

5. อากรแสตมป์ เป็นภาษีตามประมวลรัษฎากรประเภทหนึ่ง จัดเก็บจากการกระทำตราสาร 28 ลักษณะ ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์

คำถามท้ายบท

1. ข้อใดคือความหมายของคำว่าภาษีอากร

- ก. เงินที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากราษฎรตามกฎหมายบัญญัติ และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยมิได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากร
- ข. เงินที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล แต่ไม่รวมถึงการกู้ยืมหรือขายสินค้า หรือให้บริการในราคาทุนโดยรัฐบาล
- ค. เงินที่บุคคลถูกบังคับให้ต้องจ่ายให้แก่รัฐ เพื่อรัฐจะได้นำไปใช้จ่ายในกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ ทว่า โดยที่ผู้จ่ายไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นการเฉพาะตัว
- ง. ถูกทุกข้อ

2. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการจัดซื้อได้แก่ทางภาษีอากร

- ก. ปฏิเสธการลงลายมือชื่อในคำให้การ
- ข. การอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์
- ค. การอุทธรณ์พิพากษาศาลภาษีอากรกลางต่อศาลฎีกา
- ง. ถูกทุกข้อ

3. ข้อใดไม่ใช่หลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีตามหลักของ Adam Smith's Canons

- ก. จัดเก็บในอัตราสูงจะทำให้เก็บภาษีให้ได้ปริมาณมาก เพื่อใช้ในการบริหารประเทศ
- ข. กำหนดหลักเกณฑ์รัดกุม
- ค. เป็นธรรม
- ง. จัดเก็บในอัตราต่ำ

4. การจัดเก็บภาษีตามข้อใดเป็นการลดช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน
ก. ภาษีอากร	ข. ภาษีเงินได้นิติบุคคล
ค. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	ง. ภาษีที่ดิน
5. ข้อใดหมายถึงภาษีทางอ้อม
ก. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	ข. ภาษีเงินได้นิติบุคคล
ค. ภาษีทรัพย์สิน	ง. ภาษีมูลค่าเพิ่ม
6. ภาษีที่ต้องเสียจากฐานภาษีเกี่ยวกับการบริโภค (Consumption Base) คือข้อใด
ก. ภาษีมูลค่าเพิ่ม	ข. ภาษีสรรพสามิต
ค. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	ง. ภาษีนำเข้า ภาษีส่งออก
7. ข้อใดไม่ใช่ภาษีที่กรมสรรพากรเป็นผู้จัดเก็บ
ก. ภาษีโรงเรือน	ข. ภาษีป้าย
ค. ภาษีบำรุงท้องที่	ง. ผูกผูกข้อ

การภาษีอากรธุรกิจ

Business Taxation

หนังสือ **การภาษีอากรธุรกิจ** มีเนื้อหาประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ข้อกำหนดประมวลรัษฎากร ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต และภาษีศุลกากร ภาษีธุรกิจเฉพาะ ออกรแสตมป์ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย ทั้งนี้สามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง และมีแบบฝึกหัดท้ายบท

ประวัติผู้เขียน

ระริน เครือวรพันธุ์

การศึกษา

- ปริญญาตรี บข.บ. (บัญชี) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- ปริญญาโท บธ.ม. (บัญชี) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

การทำงาน

ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารธุรกิจ และสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ผลงานทางวิชาการ

การบัญชีภาษีอากร

www.se-ed.com

sbc.fans

ISBN 978-616-08-4175-2

9 786160 841752

189 บาท

คู่มือเรียน-สอบ/อุดมศึกษา-
ภาษี, อากร